

Spragtukas

Klaros namuose – Kūčios. Imbiero, šokolado ir mėtinių saldainių aromatai sklindo ore. Klaros tėvai ruošiasi šventiniam vakarėliui, o jos mažasis brolis Fricas puošia kalėdinę eglutę. Klara nekantraudama laukia, kada atvyks ypatingas svečias – jos krikštatėvis, dėdulė Droselmajeris, kuriantis žaislus vaikams. Ji nenuleidžia akių nuo laikrodžio ir laukia...

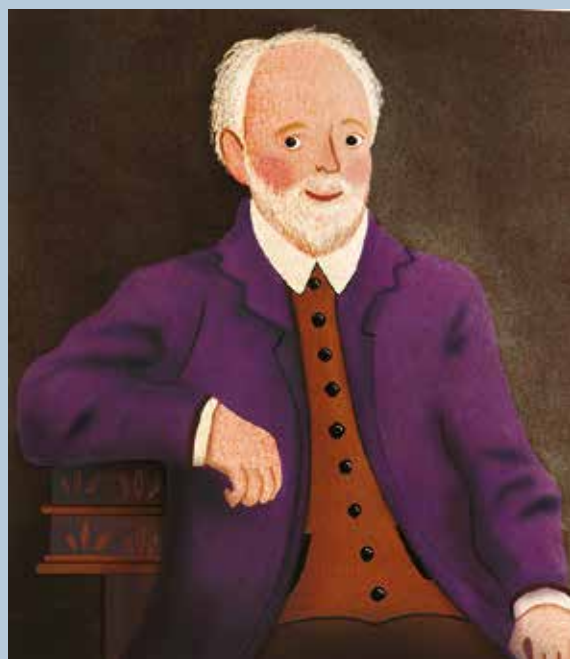
Versk kitą puslapį ir leiskis kartu su Klara į stebuklingą kalėdinę kelionę. **Spausk kiekviename puslapyje esantį natos ženklą**, kad pasakojimas apie *Spragtuką* atgytų lydimas Čaikovskio muzikos.

Greičiau! Kas ten lūkuriuoja prie durų?

Svečias stoviniavo tarpduryje. „Dėdule Droselmajeri!“ – sušuko Klara. Jis atnešė vaikams dovanų. Klara nuplėšė kruopščiai užvyniotą popierių ir rado keturias lėlytes, kurios atrodė it gyvos. Kai ji pastatė lėles ant grindų, šios ėmė šokti. Tačiau dėdulė Droselmajeris dar neįteikė paskutiniosios savo dovanos...

Piotras Iljičius Čaikovskis

Būsimasis rusų kompozitorius gimė 1840 metais. Išmoko skambinti pianinu vos penkerių, tačiau muzikos rimtai mokytis ėmė jau studijuodamas.

Čaikovskis žinomas kaip romantinės klasikinės muzikos, kuriai būdingos išplėtos melodijos, kūrėjas. Jis sukūrė simfonijų, operų, koncertų ir tris labai garsius baletus. Galbūt jau girdėjai ką nors iš jo kūrinių, pavyzdžiui, uvertiūrą „1812“ ar „Gulbių ežerą“.

Vienas geriausiai žinomų Čaikovskio baletų yra *Spragtukas*. Jį sukūrė 1892 metais, remdamasis E. T. A. Hofmano pasakos motyvais. Baletas

parašytas orkestrui ir chorui. Jame girdimas stebuklingai skambantis ir tais laikais dar nematytas klavišinis instrumentas – čelesta.

Čaikovskio muzika be žodžių padeda suvokti, ką mąsto ir jaučia šokėjai scenoje. Taip pat ji žmogaus vaizduotėje nupiešia vaizdinius dar iki išvystant dekoracijas. Iš klausyk kitame puslapyje esančias muzikines ištraukas ir pafantazuok, kaip atrodytų scena, jei tu būtum režisierius. Pasakojimas šioje knygoje – tai E. T. A. Hofmano pasakos adaptacija, bet tu gali ją papasakoti savaip!

Versta iš: The Story Orchestra: The Nutcracker
Frances Lincoln Children's Books

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-01-4141-0

The Story Orchestra: The Nutcracker copyright © Frances Lincoln Limited 2017
Illustrations copyright © Jessica Courtney-Tickle 2017

Written by Katy Flint
All rights reserved.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Renata Taučiūtė-Zaveckienė, 2020
© Leidykla „Alma littera“, 2020

Muzikos licencija: Naxos Rights US Inc.
Muzikos fragmentai buvo redaguoti šios knygos formatui.
Piotro Iljičiaus Čaikovskio muzika išleista 1892 metais.

Iš anglų kalbos vertė Renata Taučiūtė-Zaveckienė
Redaktorė Gražina Stankevičienė
Maketavo ir viršėję lietuviškam leidimui pritaikė Ligita Plešanova

Tiražas 3000 egz.

Išleido leidykla „Alma littera“, Ulonų g. 2, LT-08245 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt

Spausdinta Kinijoje

ŽODYNĖLIS

Baletas – šokis atliekamas pagal muziką, avint satininius šokių batelius.

Ritmas – pasikartojimas muzikos atkarpoje.

Tempas – greitas arba lėtas skambesys.

Frazė – grupė natų, kurios yra ilgesnio muzikos kūrinio dalis.

Orkestras – kartu grojančių instrumentų grupė.

Timpanas – mušamasis muzikos instrumentas, priklausantis perkusijos instrumentų grupei.

Dinamika – muzikos skambesio garsumas arba minkštumas.

4 (I veiksmas, Klaros sapnas)

Šioje baletų dalyje orkestras sparčiu ritmu groja natas, skambančias vis aukščiau ir aukščiau, atrodytų, lyg kojėlėmis trepentų pelės. Muzika skamba vis garsiau ir grėsmingiau įsijungiant ir kitiems instrumentams. Įsiklausyk į gąsdinantį timpano dundesį ir išstęstas natas, kai Klara slepiasi nuo pelių.

8 (II veiksmas, Gėlių valsas)

Dar vienas valsas! Ar girdi panašumų tarp šio šokio ir Snaigių valsų? Abu jie trijų ketvirtinių, tad klausydamasis muzikos skaičiuok ligi trijų. Platus styginių garsai primena gėlių sukinius, o klarneto akcentų skambesys – rasos lašelių garsą.

9 (II veiksmas, Cukrinių slyvų fejės šokis)

Tai vienas žinomiausių baletų *Spragtukas* šokių. Šioje atkarpoje skamba čelesta, todėl šis fragmentas toks žaižaruojantis ir užburiantis. Ištrauka kupina šviesos ir didingumo, lygiai taip pat kaip Cukrinių slyvų fejės šokis. Bosinio klarneto natos suteikia atkarpai žaismės. Šis šokis – tikra dovana publikai.

3 (I veiksmas, Krikštėvio šokis)

Šokis džiaugsmingas, linksmas. Trankios natos skamba išvien su tempo ir dinamikos kaita. Atrodytų, lyg Droselmajeris su Klara linksmintųsi Spragtuką šokindami kaip marionetę.

5 (I veiksmas, Snaigių valsas)

Šis fragmentas išties lyrinis ir žemiškas. Gūsinga melodija vaizduoja, it žemėn švelniai kristų sniegas. Ar girdi styginius instrumentus melodijos viduryje sugrojančius smulkius natų gūsius? Lyg ledinis vėjas ant Klaros neštų snaigių šuorus...

7 (II veiksmas, Nendrinė fleitų šokis)

Čia orkestro instrumentai pamėgdžioja instrumentus scenoje. Kiekviena balerina laiko fleitą ir vaizduoja, lyg grotų ją šokio metu. Melodija – lengva ir švelni, kaip ir pati fleita. Styginiai kuria tokią melodiją, tartum balerinos šokiotų ant pirštų galiukų.

2 (I veiksmas, Maršas)

Įsiklausyk į varinių pučiamųjų ritmą... Skamba taip, lyg marširuotų kareivėliai! Styginiai į šią frazę atsiliepia šuoliuojančiu ritmu – tarsi kareiviai jotų ant žirgų. Ar girdi žemo registro styginius instrumentus grojančius natas, kurios palaipsniui kyla vis aukščiau?

10 (II veiksmas, Finalas)

Ši muzika atskleidžia, kad Klaros kelionė artėja pabaigos link. Dvi arfos skambina svajingus natų raštus: kylančius ir krentančius. Tuomet įsijungia mažoji fleita ir fleitos. Tuo tarpu styginiai groja aukštas natas, skambančias aiškiai ir stebuklingai. Tai – metas, kai Klara turi išvykti iš Saldainių karalystės ir nubusti iš sapno.

1 (I veiksmas, Uvertiūra)

Šią dalį orkestras groja dar iki pakylant už dangai. Tai leidžia vystyti scenai ir nuteikia publiką, kad įvyks kai kas stebuklingo. Styginiai instrumentai visą baletą pristato trumpomis, akcentuotomis, džiugesio kupinomis natomis.

Ar atsimeni, kur šie garsai suskamba pasakoje?

6 (II veiksmas, Rusų šokis)

Muzika groja, kai rusų šokėjai pašokdami į aukštą sukasi scenoje. Šią kompoziciją Čaikovskis sukūrė remdamasis tradicine liaudies muzika. Greitas tempas ir akcentai paverčia ją energinga ir kupina gyvybės, atspindinčia šokėjų scenoje.